

СХВАЛЕНО
Педагогічною радою КПСМНЗ
“Височанська ДШМ”
Протокол
від 29.08.2019 № 01

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор КПСМНЗ
“Височанська ДШМ ”
_____ Л.ПАКОШ
Наказ від 30.08.2019 № 64

УЗГОДЖЕНО
Начальник відділу культури і туризму
Харківської районної державної адміністрації
_____ В.ПОНОМАРЕНКО
“ _____ ” _____ 2019 року

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА з музичного мистецтва

**Комунального початкового спеціалізованого
мистецького навчального закладу Харківської районної ради
“Височанська дитяча школа мистецтв”**

Рівень мистецької освіти — початкова мистецька освіта

Підрівень — елементарний

Спрямування освітньої програми — початкове професійне
спрямування

Інструментальні класи
(фортепіано, скрипка, гітара, баян, акордеон)

**сmt Високий
2019 р.**

I. Загальні положення

1.1. **Освітня програма з музичного мистецтва елементарного підрівня Комунального початкового спеціалізованого мистецького навчального закладу Харківської районної ради “Височанська дитяча школа мистецтв” Інструментальні класи (фортепіано, скрипка, гітара, баян, акордеон)** (далі — Освітня програма) розроблена на виконання статті 21 Закону України «Про освіту», статті 16 Закону України «Про позашкільну освіту», згідно Наказів Міністерства культури України від 20.12.2017 № 433 “Про концепцію сучасної мистецької школи”, від 16.07.2018 № 633 “Про затвердження методичних рекомендацій з розроблення освітніх програм для мистецьких шкіл”, від 09.08.2018 № 686 “Про затвердження Положення про мистецьку школу”.

1.2. **Освітня програма** розроблена на основі (з урахуванням) Типової освітньої програми елементарного підрівня початкової мистецької освіти з музичного мистецтва, інструментальні класи, затвердженої Наказом Міністерства культури України від 24.04.2019 № 352.

1.3. **Освітня програма** спрямована на здобуття особою спеціальних здібностей, естетичного досвіду і ціннісних орієнтацій у процесі активної мистецької діяльності, а також професійних компетентностей початкового рівня в обраному виді мистецтва та на художньо-творчу самореалізацію.

1.4. **Мета Освітньої програми** — введення учнів у світ мистецтва, виявлення та розвиток їх музичних здібностей і талантів, у тому числі, з раннього віку, формування компетентностей (знань, умінь, навичок, розуміння, ставлення), необхідних для творчої самореалізації та можливого вибору професії у сфері музичного мистецтва.

1.5. **Завдання Освітньої програми:**

- формування та розвиток музично-образного мислення, естетичного смаку, навичок сприйняття музики, здатності міркувати про неї у взаємозв'язку з іншими видами мистецтв;
- опанування техніки виконання (відтворення) музичних творів шляхом гри на музичному інструменті, практичне засвоєння засобів музичної виразності

для їх усвідомленого застосування під час виконання музичних творів відповідної складності;

- формування навичок емоційного та художньо-образного виконання музичних творів;
- формування здатності до гармонійної взаємодії у творчому колективі під час спільного (колективного) музикування;
- вироблення мотивації до самостійного навчання, творчого розвитку учня/учениці шляхом залучення до вивчення, прослуховування, виконання творів музичного мистецтва;
- формування необхідних компетентностей (знань, умінь, навичок, розуміння, ставлення), що забезпечують можливість продовжувати навчання за освітньою програмою в інструментальних класах базового (середнього) підрівня загально-мистецького або початкового професійного спрямування, або за спорідненим видом мистецтва (театральне мистецтво, сольний спів, музичний театр тощо).

1.6. Загальна тривалість навчання (нормативний строк навчання) за Освітньою програмою становить 4 (чотири) роки для учнів, які розпочали навчання у 6-7 років (перший клас початкової загальноосвітньої школи). Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочати здобуття початкової мистецької освіти цього ж навчального року за заявою батьків (інших законних представників).

Нормативний обсяг навчального навантаження, є мінімально необхідним для здобуття компетентностей початкової освіти з образотворчого мистецтва елементарного підрівня і не може бути скорочений або зменшений, окрім таких випадків:

- зарахування на навчання за типовою освітньою програмою учня/ учениці старшого/-ої від 6 (7) років (перший клас початкової загальноосвітньої школи), коли його початкові здібності, продемонстровані при вступі, дозволяють опанувати зміст освітньої програми в швидшому темпі.
- зарахування на навчання здобувача-дорослого.

Рішення про скорочення нормативного терміну здобуття початкової мистецької освіти та обсягу опанування освітньої програми на початковому етапі приймається узгоджено викладачем, батьками, іншими законними представниками учня/учениці (для учнів шкільного віку) або самим учнем/ученицею (для дорослих) та педагогічною радою мистецької школи.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з будь-якого віку за умов:

- наявності умов для інклюзивного навчання у приміщенні школі (технічна можливість, наявність відповідного спеціаліста/асистента викладача);
- наявності супроводжуючої особи;
- інших умов, зумовлених його фізичним та психологічним станом;
- для осіб з особливими освітніми потребами тривалість опанування типової освітньої програми визначається індивідуальним темпом набуття відповідних компетентностей та може бути збільшеною.
- враховуючи потреби учнів з особливими освітніми потребами, допускається організація навчання за іншими формами навчання – домашньою, дистанційною або екстернатною.

1.7. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за Освітньою програмою (вимоги до вступу)

- **Рекомендований вік претендентів — 6-7 років (8-9 років)**
- Наявність музичних здібностей, музичного слуху, відчуття ритму — повторення за екзаменатором нескладного ритму та мелодії
- Виконання (спів) пісні за власним вибором, вірша
- Розповідь про себе.

1.8. Загальний обсяг навчального навантаження на одного учня/ученицю на весь строк навчання за Освітньою програмою - 840 годин з розрахунку 35 навчальних тижнів на рік для опанування програми в повному обсязі.

Роки навчання	Середня кількість навчальних годин на тиждень	Кількість годин протягом навчального року (в середньому 35 тижнів)
на 1 та 2-му роках навчання	5	350
на 3 та 4-му роках навчання	7	490
Загальний обсяг навчального навантаження на одного/одну учня/ученицю на весь строк навчання за освітньою програмою(4 роки), що фінансується з бюджету (середня кількість годин тижневого навантаження)		840

1.9. **Форми організації освітнього процесу:**

- урок: індивідуальний або груповий;
- у межах уроку або в позаурочний час: інтегровані, інтерактивні уроки, уроки-семінари, сюжетно-рольові ігри, екскурсії, віртуальні подорожі, квести, відвідування концертів, вистав тощо.
- форми організації освітнього процесу можуть бути уточнені та розширені у змісті окремих навчальних дисциплін за умови виконання програмних вимог протягом навчального року. Вибір форм та методів навчання викладач визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, для досягнення результатів, що зазначені у навчальних програмах з окремих навчальних дисциплін.

1.10. **Форма здобуття початкової мистецької освіти — очна.**

Враховуючи можливості та потреби учнів, у тому числі з числа осіб з особливими освітніми потребами, допускається організація навчання за іншими формами навчання – домашньою, дистанційною або екстернатною.

1.11. **Наповнюваність груп.**

«Музична грамота та практичне музикування» – 6-10 осіб

«Бесіди про мистецтво» – 10-15 осіб;

«Інструментальний ансамбль» – залежно від складу від 2 до 12 осіб;

«Оркестр» (групи оркестру) – відповідно до складу в середньому 6 осіб;

«Хор» (групи хору) – 10-15 осіб.

У разі неможливості сформувати групу у зв'язку з недостатністю або перевищенням відносно зазначених нормативів контингенту учнів, допускається відхилення по наповнюваності груп у той чи інший бік не більше як на 20 % (крім груп з вивчення навчальної дисципліни «Музична грамота та практичне музикування»).

1.12. Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюються на основі систематичного відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувача не передбачає порівняння з досягненнями інших.

Оцінювання навчальних досягнень учня/учениці здійснюється не за одиничні завдання, а за прогрес в опануванні дисципліни в цілому.

Упродовж навчання на елементарному підрівні початкової мистецької освіти здобувачі опановують засоби самоконтролю та самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, своєчасному виявленню недоліків у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів першого-другого року навчання підлягають вербальному оцінюванню (вербальна характеристика навчальних досягнень учня), третього-четвертого років навчання — за 12 бальною системою оцінювання.

Для оцінювання рівня навчальних досягнень учнів Освітньою програмою передбачені форми поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється протягом навчального року: /четвертні, модульні, семестрові/ контрольні уроки, академічні концерти, виступи у концертах (перегляди, опитування)

Підсумковий контроль:

- **по завершенню кожного навчального року** — перевідний комплексний контрольний захід, що включає результати навчання за всіма компонентами Освітньої програми;
- **по завершенню четвертого року навчання** — з дисциплін:
 1. «Музичний інструмент» – у формі іспиту;
 2. «Музична грамота та практичне музикування» і «Бесіди про мистецтво» – у формі комплексного іспиту-співбесіди з виконанням творчого завдання;
 3. «Хор» / «Оркестр» / «Ансамбль» – у формі публічного колективного виступу.

За результатами підсумкового контролю по завершенню четвертого року навчання у разі демонстрування учнем/ученицею результатів навчання, передбачених Освітньою програмою, йому/їй видається Свідоцтво про початкову мистецьку освіту /елементарного підрівня/. Учня/ученицю може бути рекомендовано до навчання на базовому (середньому) підрівні загального мистецького спрямування /професійного спрямування/.

1.13. Обов'язкові засоби, навчальне обладнання та інші ресурси, необхідні для забезпечення навчальних результатів здобувачів за освітньою програмою:

- музичні інструменти (фортепіано, гітара, скрипка, баян, акордеон)
- нотний матеріал,
- аудіо-, відеотехніка, фонотека,
- аудиторії для теоретичних дисциплін
- зала, сцена, обладнана сучасною звуко,відео та світлотехнікою для репетицій та виступів.

2. Компетентності (результати навчання) здобувачів та зміст (цілі) навчання

2.1. Результати навчання сфокусовані на тому, що повинен демонструвати (знає, розуміє, здатен зробити) учень/учениця після завершення навчання за Освітньою програмою.

2.2. Освітня програма формує 6 основних мистецьких компетентностей:

Вид компетентності	Зміст (цілі) навчання	Очікувані результати навчання
1. Загальна інтегрована компетентність	<p>Самостійне опанування нескладного навчального матеріалу.</p> <p>Об'єктивне самооцінювання та самостійний пошук інформації.</p> <p>Здатність до подальшого навчання мистецтву та мистецьких практик.</p>	<p>Самостійно виконує навчальні завдання, у тому числі самостійно розбирає та вчить програмні музичні твори.</p> <p>Об'єктивно оцінює результати своєї навчальної діяльності. З розумінням ставиться до зауважень стосовно свого навчання.</p> <p>Використовує для самоосвіти різні джерела інформації (наприклад, самостійно вибирає для вивчення твір).</p> <p>Готовий до продовження навчання за фахом за освітньою програмою з музичного мистецтва базового (середнього) підрівня початкової мистецької освіти загально-мистецького або початкового професійного спрямування або за освітніми програмами споріднених мистецтв.</p>
2. Мистецько-теоретична компетентність	<p>Знання та розуміння поняття «мистецтво», видів та жанрів мистецтв, основних естетичних категорій, різновидів творів мистецтва.</p> <p>Знання і здатність до розуміння проявів культурного розмаїття.</p> <p>Здатність до спілкування на теми мистецтва державною мовою.</p>	<p>Демонструє розуміння, поняття «мистецтво», основних естетичних категорій. Висловлює особисте ставлення до творів мистецтва та пояснює його. Називає види мистецтв та жанри мистецьких творів.</p> <p>Виявляє розуміння культурного розмаїття та розпізнає в межах навчальної програми зразки творів народного мистецтва. Проявляє любов до українського (музичного) мистецтва.</p> <p>Спілкується в групі, колективі, з викладачем (концертмейстером) державною мовою.</p>

<p>3. Теоретично-практична компетентність в музичному мистецтві</p>	<p>Види та жанри музичного мистецтва, різновиди, форми музичних творів, засоби музичної виразності, їх характерні риси, відмінності.</p> <p>Музична грамота (усно та письмово):</p> <ul style="list-style-type: none"> - графічна фіксація елементів музичної мови; - музично-ігрова та рухова діяльність; - виховання метроритмічного відчуття; - настроювання інтонаційно-мелодичного слуху; - аналіз музичних творів; - практичне музикування; - імпровізаційно-творча діяльність. <p>Інтонування одно та двоголосних мелодій. Написання одноголосного музичного диктанту, читання нот з листа, підбір на слух.</p>	<p>Називає види та жанри музичного мистецтва. Демонструє нотну грамотність, основні елементи музичної мови. Називає та використовує в практичній роботі тональності до 3х знаків (має уявлення про квінтове коло тональностей), лади (мажор, три види мінору), прості та складні розміри (різноманітні ритмічні сполучення), прості інтервали, акорди (тризвуки, домінантовий септакорд), основні гармонічні функції ладу.</p> <p>Розрізняє основні градації динаміки, назви та позначення динамічних відтінків.</p> <p>Чисто інтонує одно та двоголосні мелодії.</p> <p>Розрізняє темпи, їх назви та позначення.</p> <p>Демонструє знання будови музичної мови (мотив, фраза, речення, каданс). Знає форми побудови музичних творів (період, проста двочастинна, проста тричастинна, рондо, варіації). Читає ноти з листа (спираючись на аналіз музичного тексту), нескладні твори (2-3 року навчання).</p> <p>Підбирає на слух та гармонізує в запропонованих фактурних варіантах знайомі мелодії, в тому числі українські народні пісні.</p> <p>Імпровізує музичні теми у різних жанрах за наданими зразками. Створює нескладні мелодії в межах речення на заданий метр, ритм, текст.</p> <p>Записує одноголосний музичний диктант (в об'ємі речення).</p> <p>Розуміє та послуговується в навчанні державною мовою.</p>
---	---	--

<p>4. Музично - виконавська компетентність</p>	<p>Формування ігрового апарату, знання основних засобів звуковидобування. Гра на інструменті в межах, передбачених навчальною програмою з фаху (основні аплікатурні формули, поняття про динамічну шкалу та її відтворення на інструменті, розвиток музичного слуху, інтонування на інструменті тощо). Відтворення програмних мистецьких творів з відповідним ступенем емоційності та музикальності.</p>	<p>Під час гри на інструменті демонструє добре організований та відповідно розвинений ігровий апарат. Володіє культурою звуковидобування/звукоутворення на основі постійного слухового контролю. Відтворює характер та художній образ музичного твору із застосуванням визначених засобів музичної виразності (динаміка, темп тощо), як елементів музичної мови. Демонструє володіння належним рівнем виконавської техніки. Виконує програмні твори відповідно до своїх здібностей.</p>
<p>5. Компетентність колективної взаємодії в мистецтві</p>	<p>Виконання програмних творів в ансамблі, хорі (оркестрі). Усвідомлення ролі та відповідальності кожного учасника колективу в досягненні спільного результату.</p>	<p>Грає в інструментальному ансамблі з учнями свого або інших фахів та/або хорі. Узгоджує та координує власні виконавські дії з іншими учасниками ансамблю. Виконує твори у хоровому колективі та/або оркестрі (ансамблі). Демонструє розуміння своєї ролі в виконавському колективі та відповідальності за спільний результат виконання.</p>
<p>6. Компетентність з публічного мистецького виступу</p>	<p>Культура публічного мистецького виступу, охайний зовнішній вигляд, настрої. Сміливість та готовність виступати перед аудиторією.</p>	<p>Грає з настроєм. Не боїться виступати перед аудиторією. Не втрачає сценічної витримки, не зупиняється, не забуває нотний текст. У випадку помилки не губиться, продовжує виступ, не втрачає контролю над ситуацією. Має гарний зовнішній сценічний вигляд.</p>

2.3. Конкретні очікувані результати навчання учнів, які відображають набуття ними компетентностей, визначених освітньою програмою, визначаються навчальними програмами дисциплін.

Зміст освітньої програми конкретизується в навчальному плані, що затверджується директором Комунального початкового спеціалізованого мистецького навчального закладу Харківської районної ради “Височанська дитяча школа мистецтв”.

3. Зміст освітньої програми в освітніх компонентах.

3.1. Нормативний зміст Освітньої програми складається з інваріантної та варіативної частин. Інваріантний та варіативний складники є однаково обов'язковими для опанування Освітньої програми у повному обсязі та становлять єдиний комплекс освітніх компонентів.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах школи (далі – навчальний план).

Навчальні плани зорієнтовані на роботу школи за 6-денним навчальними тижнем.

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру елементарного рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення предметів за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів.

На основі навчального плану Височанська ДШМ складає на кожен навчальний рік робочий навчальний план з конкретизацією варіативної складової, враховуючи індивідуальні освітні потреби учнів. Повноцінність початкової мистецької освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових.

Навчальний час, передбачений на варіативну складову може бути використаний на предмети інваріантної складової, на проведення індивідуальних та групових занять. Варіативна складова навчального плану визначається Височанською ДШМ, враховуючи Зміст варіативної частини, складається з навчальних

дисциплін предметів, видів діяльності за вибором здобувача, враховуючи можливості школи.

Для елементарного підрівня початкової художньої освіти є обов'язковими такі освітні компоненти:

Назва освітнього компонента	Мінімальний обсяг навчального навантаження на одного/одну учня/ученицю на весь строк навчання, годин
<i>ІНВАРІАНТНИЙ СКЛАДНИК, усього:</i>	752,5
Музичний інструмент	280
Музична грамота та практичне музикування	192,5
Бесіди про мистецтво, усього (на 3 та 4-му роках навчання)	70
Хор / інструментальний ансамбль (колективне музикування)	210
<i>ВАРІАТИВНИЙ СКЛАДНИК, усього</i>	87,5
Загальний обсяг навчального навантаження на одного/одну учня/ученицю на весь строк навчання за освітньою програмою (4 роки), що фінансується з бюджету, усього	840
на 1 та 2-му роках навчання	350 (5)
на 3 та 4-му роках навчання	490 (7)

3.2. Кількість годин навчального навантаження є основою для розрахунку концертмейстерських годин, які плануються згідно з потребами освітнього процесу для уроків з навчальних дисциплін «Музичний інструмент» (окрім музичних інструментів: фортепіано, баян, акордеон, гітара), «Хор», «Інструментальний ансамбль (оркестр)» (для кожної групи), відповідних дисциплін та форм роботи, передбачених варіативним складником:

- не більше 100 % годин аудиторних індивідуальних занять (уроків), передбачених робочим навчальним планом (на кожного/кожну учня/ученицю) та у випадках, передбачених навчальною програмою;
- не більше 100 % годин аудиторних групових занять (уроків), передбачених

робочим навчальним планом (на кожную групу учнів);

- не більше 100 % годин, передбачених для зведених репетицій хору/оркестру;
- не більше 100 % годин, передбачених для вивчення навчальних дисциплін варіативного складника: другий музичний інструмент, ритміка, інструментальний ансамбль (для учнів класу фортепіано а також тих, хто як форму колективного музикування обрав «Хор»), постановка концертних номерів / вистав, сольний спів, танець.

3.3. Зміст варіативної частини складається з навчальних дисциплін предметів, факультативів, видів діяльності за вибором здобувача:

Індивідуальні предмети: другий музичний інструмент, читання нот з листа, сольний спів, композиція, інструментальний ансамбль.

Групові предмети: хор, ритміка, вокальний ансамбль, інструментальний ансамбль, змішаний ансамбль, шумовий оркестр, постановка концертних номерів / вистав, танець.

4. Інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Система внутрішнього забезпечення якості освіти складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- виконання норм законодавства щодо ведення освітнього процесу державною мовою;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей);
- моніторинг відвідування учнями навчальних занять, передбачених навчальним планом, та завершення повного курсу навчання.

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення навчально-методичної бази освітньої діяльності;
- оновлення матеріально-технічної бази школи;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю

знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх удосконалення;

- моніторинг соціально-психологічного та творчого мистецького середовища мистецької школи;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.